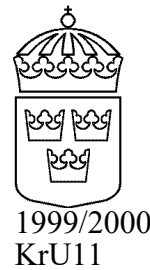

Kulturutskottets betänkande

1999/2000:KrU11

Museer och utställningar

Sammanfattning

I betänkandet behandlas motionsförslag om musei- och utställningsfrågor samt om inrättande av en Arkitekturs dag. Samtliga motioner har väckts under allmänna motionstiden hösten 1999.

Med anledning av tre motionsyrkanden om ekonomin och myndighetsstrukturen på museiområdet föreslår utskottet att riksdagen gör ett tillkännagivande till regeringen om att det är angeläget att den sedan länge pågående översynen av myndighetsstrukturen på museiområdet snarast skall slutföras. Översynsarbetet bör bl.a. leda till att museernas möjligheter till en långsiktig och säkrare planering förbättras.

Utskottet avstyrker ett motionsyrkande om fritt inträde på museer för förskolebarn m.fl. liksom ett förslag om att regeringen skall redovisa hur museerna tagit sitt jämställdhetsansvar. Det sistnämnda yrkandet avstyrks med hänvisning till att utskottet utgår från att de efterfrågade uppgifterna kommer att redovisas i budgetpropositionen. Utskottet avstyrker även ett yrkande om att högskoleutbildningar skall anpassas för olika yrkesgrupper vid museer, bl.a. curatorer.

Motionsyrkanden som behandlar Hjulångaren Erik Nordevall, Sveriges riksidrottsmuseum, Fängelsemuseet i Gävle, Museum för populärmusik, Ekomuseum i Bergslagen, ett nationellt forsknings- och utställningscentrum i Göteborg samt Museum Anna Nordlander avstyrks samtliga med hänvisning till att sådan verksamhet som berörs i motionerna ankommer på lokala och regionala intressenter.

Två motioner behandlar frågan om Röhsska museets utveckling till ett nationellt museum för design och konsthantverk. Båda motionerna avstyrks eftersom förslag från en utredning på området ännu är under beredning.

Utskottet avstyrker också motionsyrkanden om ett nationellt kvinnomuseum med hänvisning bl.a. till att det är av stor betydelse att kvinnoperspektivet genomsyrar all museiverksamhet.

Med hänvisning till att frågan ankommer på regeringen avstyrks en motion om Museum Anna Nordlander som tema under Sveriges ordförandeskap i EU.

Slutligen avstyrker utskottet ett förslag om att Kulturrådet skall få i uppdrag att i samverkan med Arkitekturmuseet utreda förutsättningarna för att införa en Arkitekturs dag i Sverige. Utskottet utesluter dock inte att motionärens förslag kan komma att förverkligas, bl.a. som en följd av den statliga arkitekturkampanj som pågår.

Till betänkandet har fogats åtta reservationer och tre särskilda yttranden.

Motionsyrkande väckt med anledning av proposition 1998/99: 114 Kulturarv – kulturmiljöer och kulturföremål

1998/99:Kr39 av Inger Davidson m.fl. (kd) vari yrkas

1. att riksdagen begär att regeringen skyndsamt återkommer med förslag när det gäller myndighetsstrukturen på kulturområdet,

Motionsyrkanden väckta under allmänna motionstiden 1999

1999/2000:Kr209 av Karl-Göran Biörsmark (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om hjulångaren Erik Nordevalls bärgning och framtida förvaring i ett museum.

1999/2000:Kr210 av Peter Pedersen (v) vari yrkas

1. att riksdagen hos regeringen begär en utredning av förutsättningarna för att med statligt stöd ge Riksidrottsmuseet egna verksamhetslokaler,

2. att riksdagen hos regeringen begär att denna utredning sker i samverkan med Riksidrottsförbundet och Stiftelsen Sveriges Riksidrottsmuseum.

1999/2000:Kr211 av Ragnwi Marcelind (kd) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär utredning av möjligheten att bevara Gävle fängelsemuseums unika samlingar i autentisk miljö.

1999/2000:Kr214 av Lennart Fridén och Inger René (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att ge Röhsska museet i Göteborg rollen av nationellt centralt museum för formgivning och konsthantverk och att förse museet med de resurser som därvid behövs.

1999/2000:Kr217 av Barbro Hietala Nordlund m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om stöd till Sveriges Riksidrottsmuseum.

1999/2000:Kr231 av Peter Pedersen m.fl. (v) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att det är ett nationellt ansvar att säkra det kulturarv som populärmusiken innebär,

1999/2000:Kr234 av Charlotta L Bjälkebring m.fl. (v) vari yrkas

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att utreda möjligheterna att införa fritt inträde på museer för förskolebarn, skolelever och andra studerande,

1999/2000:Kr250 av Charlotta L Bjälkebring (v) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att Kulturrådet i samverkan med Arkitekturmuseet utreder förslag om införandet av Arkitekturens dag i Sverige.

1999/2000:Kr256 av Sven-Erik Österberg och Per Erik Granström (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen

anförts om behovet av en ekonomisk bastrygghet för Ekomuseum Bergslagen.

1999/2000:Kr258 av Eva Flyborg och Kenth Skårvik (fp) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär förslag till ett forsknings- och utställningscentrum i Göteborg, enligt vad i motionen anförts.

1999/2000:Kr259 av Yvonne Ångström och Åke Sandström (fp, c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av statligt bidrag till Museum Anna Nordlander för år 2001.

1999/2000:Kr260 av Charlotta L Bjälkebring (v) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ett nordiskt centrum för kvinnors konstnärliga skapande.

1999/2000:Kr261 av Ingegerd Saarinen m.fl. (mp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om deltagande i utvecklingen av kvinnomuseum Anna Nordlander i Skellefteå.

1999/2000:Kr306 av Marianne Andersson m.fl. (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att förstärka och utöka verksamheten vid Sveriges designcenter Röhsska museet.

1999/2000:Kr309 av Charlotta L Bjälkebring (v) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att regeringen bör återkomma med förslag om inrättande av ett kvinnomuseum med nationellt ansvar.

1999/2000:Kr310 av Carin Lundberg och Rinaldo Karlsson (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om museum Anna Nordlander som tema under EU-ordförandeskapet.

1999/2000:Kr313 av Inger Davidson m.fl. (kd) vari yrkas

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om myndighetsstrukturen på museiområdet,

1999/2000:Kr314 av Lennart Kollmats och Kenth Skårvik (fp) vari yrkas

24. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av högskoleutbildning för curatorer etc.,

1999/2000:Kr315 av Birger Schlaug m.fl. (mp) vari yrkas

29. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om museernas ekonomiska situation,

30. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om redovisning av hur museerna tar jämställdhetsansvar,

31. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av ett kvinnomuseum,

Ärendets beredning

Under ärendets beredning har utskottet informerats vid uppvaktningar av företrädare för Museum Anna Nordlander respektive Riksidrottsmuseet.

Ekonomi och myndighetsstrukturen på museiområdet

I budgetpropositionen för år 2000 anför regeringen att museernas ekonomiska situation på många håll är hårt ansträngd och att det är viktigt att detta förhållande analyseras djupare och att möjligheterna till samverkan inom sektorn övervägs, bl.a. i syfte att effektivisera resursanvändningen. Regeringen avser att i budgetpropositionen för år 2001 lämna en redogörelse för det pågående arbetet med en översyn av strukturen inom museiområdet (prop. 1999/2000:1 utgiftsområde 17 s. 120).

Frågor som rör ekonomin och myndighetsstrukturen på museiområdet behandlas i tre motionsyrkanden. (Eftersom ett av motionsyrkandena i detta avsnitt härrör från föregående riksmöte har samtliga tre yrkanden i denna fråga kompletterats med årtalsbeteckning.)

Motionärerna bakom motion 1999/2000:Kr313 (kd) erinrar om att regeringen i tidigare budgetpropositioner lovat att komma med förslag till riksdagen om hur myndighetsstrukturen på museiområdet skall se ut i framtiden. Motionärerna framhåller att museernas ekonomiska situation på många håll är hårt ansträngd och att otidligheten om vad som skall gälla är olycklig för alla inblandade. I motionen krävs att regeringen påskyndar arbetet med översynen av myndighetsstrukturen och snarast redovisar resultaten för riksdagen (yrkande 7). Liknande krav då det gäller översynen av myndighetsstrukturen på museiområdet ställs i motion 1998/99:Kr39 (kd) yrkande 1.

Museernas ekonomiska situation är enligt motion 1999/2000:Kr315 (mp) inte tillfredsställande. Till dess att regeringen gjort en mer grundläggande analys av situationen kan det bli aktuellt med brandkårsutryckningar, förmodar motionärerna (yrkande 29).

Med anledning av att museernas ekonomiska ställning berörs i två av de nu aktuella motionerna vill utskottet nämna att Centralmuseernas samarbetsråd nyligen i en skrivelse till regeringen uttryckt sin oro inför det ekonomiska framtidsperspektivet. Om inte en bättre balans kan skapas mellan mål och medel, bedömer rådet att det i en nära framtid inte går att upprätthålla verksamheten på en sådan kvalitativ nivå att de kulturpolitiska målen kan uppnås. Rådet framhåller att det i dag sker ett omfattande och nära samarbete inom kretsen av de statliga centralmuseerna och mellan museerna och andra institutioner. Som exempel nämns samarbetet inom Samtidsdokumentationsprojektet (SAMDOK), de naturhistoriska museernas samarbetsorganisation (NAMSA), samarbetsorganet för säkerhetsfrågor (SAMSÄK) etc. Samarbete sker även på andra områden, t.ex. då det gäller gemensam magasinering av föremål, gemensamma telefonväxlar och IT-frågor.

I likhet med motionärerna bakom motionerna 1998/99:Kr39 (kd) och 1999/2000:Kr313 (kd) anser utskottet att det är angeläget att den sedan länge pågående översynen av myndighetsstrukturen på museiområdet snarast skall slutföras. Därvid bör – som regeringen framhöll i budgetpropositionen för år 2000 – museernas ekonomi och deras möjligheter till ytterligare samverkan m.m. analyseras. Det är önskvärt att översynen bl.a. leder fram till förslag på

åtgärder som kan innebära en effektivare resursanvändning på museiområdet. Utskottet anser att översynsarbetet också bör leda till att museernas möjligheter till en långsiktig och säkrare planering förbättras. Förhållandet mellan museernas olika intäkter och deras möjligheter att utföra givna uppdrag i enlighet med uppsatta mål bör analyseras. De varningssignaler som kommit från olika museer då det gäller obalans mellan museernas mål och medel bör givetvis beaktas i sammanhanget.

Vad utskottet sålunda anfört bör riksdagen med anledning av motionerna 1998/99:Kr39 (kd) yrkande 1, 1999/2000:313 (kd) yrkande 7 och 1999/2000:Kr315 (mp) yrkande 29 som sin mening ge regeringen till känna.

Fritt inträde på museer för förskolebarn m.fl.

I motion Kr234 (v) yrkas att regeringen skall utreda möjligheterna att införa fritt inträde på museer för förskolebarn, skolelever och studerande (yrkande 4).

Liksom under tidigare riksmöten då liknande yrkanden behandlats erinrar utskottet om att ett av de kulturpolitiska målen syftar till att kulturpolitiken skall verka för allas möjlighet till kulturupplevelser. Utskottet anser alltså att de statliga och statsunderstödda institutionerna självfallet skall ha en prispolitik som gagnar detta mål. Det bör ligga också i de angivna institutionernas och andra offentligt stödda institutioners eget intresse att ha en prispolitik som i ett längre perspektiv leder till att de kan hålla kvar och om möjligt öka sin publik. Då det gäller frågan om fri entré för barn och ungdom vill utskottet tillägga att kultur för barn och ungdom generellt sett har en så hög prioritet att det är särskilt angeläget att denna grupp uppmärksammas då institutionerna fastställer sina biljettpriser. (Jämför bet. 1996/97:KrU1 s. 48–49, 1997/98:KrU1 s. 36–37 och bet. 1998/99:KrU6 s. 10.)

Det bör i sammanhanget nämnas att många museer redan har nedsatt pris eller fritt inträde för barn. Vidare vill utskottet tillägga att det inte ankommer på riksdagen att ställa krav då det gäller kommunala och privata museers prispolitik.

Utskottet är inte berett att föreslå att riksdagen skall ta initiativ till en utredning av det slag som avses i det aktuella motionsyrkandet. Motion Kr234 (v) yrkande 4 avstyrks därför.

Museernas jämställdhetsansvar

I motion Kr315 (mp) yrkas att regeringen skall redovisa på vad sätt museerna tagit sitt jämställdhetsansvar (yrkande 30).

Av regleringsbrevet för år 2000 (utgiftsområde 17) framgår att ett generellt mål för samtliga centrala museer är att de skall främja en samhällsutveckling som bl.a. kännetecknas av jämställdhet mellan kvinnor och män och att museerna i sin återrapportering till regeringen skall redovisa vilka åtgärder som de vidtagit i den utåtriktade verksamheten och det interna arbetet för att uppnå målet.

I regleringsbrevet anges också verksamhetsmål för museerna bl.a. då det gäller bevarandefrågor. Ett av verksamhetsmålen för flertalet centrala museer

är att samlingarnas sammansättning ”bättre” skall spegla skilda perspektiv, t.ex. kön, klass, kulturell bakgrund och generation. I sin återrapportering till regeringen skall museerna redovisa i vilken utsträckning som olika perspektiv uppmärksammats och prioriterats när det gäller nyförvärv samt registrering, dokumentation, digitalisering och vård av samlingarna.

Utskottet utgår från att regeringen i den sedvanliga resultatredovisningen i budgetpropositionen ger relevant information även då det gäller jämställdhetsfrågor inom museiområdet. Motionsyrkandet synes därmed i allt väsentligt redan vara tillgodosett och bör därför avslås av riksdagen.

Högskoleutbildningar för curatorer m.fl.

Motionärerna bakom motion Kr314 (fp) anför att leden mellan konstnär och konsument måste få ökad uppmärksamhet. Förslaget i motionen syftar till att olika högskoleutbildningar skall anpassas för dem som vill bli curatorer m.fl. yrkesgrupper vid museerna (yrkande 24).

Några särskilda utbildningsprogram eller kurser vid våra universitet och högskolor för ”curatorer” – vilket torde motsvara begreppet ”utställningskommissarier” – synes inte finnas i dag. Ansvar för kursutbudet är sedan åtskilliga år lagt på varje universitets och högskolas styrelse. Likaså är ansvaret för studieorganisationen numera helt de lokala högskolemyndigheternas. (Jfr bet. 1998/99:UbU7 s. 29.) Det ankommer således på universiteten och högskolorna att själva avgöra vilka program och kurser som de vill inrätta och om de vill anpassa utbudet till de i motionen nämnda grupperna. Utskottet anser inte att riksdagen skall ta initiativ till en ändring av rådande förhållande. Motionsyrkandet avstyrks därför.

Frågor om olika museer

Principiella ställningstaganden i museifrågor

Utskottet har vid ett flertal tillfällen redovisat de principiella ställningstaganden som utskottet gjort i museifrågor (senast i bet. 1998/99:KrU6 s. 5). Ställningstagandena innebär i korthet

- att det i princip ”för närvarande” inte bör inrättas fler centrala museer, dvs. statliga museer eller med dem jämställda museer,
- att det i allmänhet inte finns skäl för riksdagen att göra en klassificering av museerna i landet eller att bedöma om ett museum har större eller mindre riksintresse,
- att läns museerna i viss utsträckning kan avlasta de statliga museerna dokumentationsuppgifter genom att inom speciella ämnesområden ta ansvar för en hela riket omfattande insamling,
- att, i den mån insatser behöver göras på ett insamlingsområde som inte i tillräcklig grad uppmärksammats eller helt förbisetts, detta i första hand får ske inom den rådande museiorganisationens ram, exempelvis genom riktade insatser,
- att det ankommer på regionala eller lokala intressenter att inrätta avdelningar inom ett länsmuseum och att inrätta lokala museer.

Utskottet har även uttalat att när initiativ till nya museer m.m. tas är det initiativtagarnas ansvar att investeringar och drift kan finansieras (bet. 1995/96:KrU1 s. 19).

1999/2000:KrU11
Utskottet

Hjulångaren Erik Nordevall

Motionären bakom motion Kr209 (fp) önskar att staten skall ta initiativ till och ansvar för en bärgning av hjulångaren Erik Nordevall.

Hjulångaren ligger sedan år 1856 på Vätterns botten och är tack vare det omgivande kalla sötvattnet väl bevarad. För att skydda hjulångaren beslutade Länsstyrelsen i Östergötland i augusti 1999 om att utfärda ett ankrings- och dykförbud i anslutning till skeppet (jfr bet. 1996/97:KrU6 s. 2 respektive bet. 1998/99:KrU6 s. 6).

Utskottet har vid ett flertal tillfällen avstyrkt motsvarande motioner med hänvisning till att det inte ankommer på riksdagen att ta ställning till det aktuella projektets förverkligande. Av samma skäl avstyrks nu motion Kr209 (fp).

Sveriges Riksidrottsmuseum

I motion Kr210 (v) föreslår motionären en utredning av förutsättningarna för att med statligt stöd ge Riksidrottsmuseet egna lokaler (yrkande 1). Utredningen bör ske i samverkan med Riksidrottsförbundet och Stiftelsen Sveriges Riksidrottsmuseum (yrkande 2). Motionärerna bakom motion Kr217 (s) hemställer att riksdagen skall ge regeringen till känna att det är ett nationellt intresse att återskapa Sveriges Riksidrottsmuseum och att museet bör ges statligt stöd i likhet med den nationella museiverksamheten.

I frågan har utskottet inhämtat följande. År 1988 bildades Stiftelsen Sveriges Riksidrottsmuseum. År 1992 öppnades ett riksidrottsmuseum vid Globen i Stockholm. Museet tvingades av ekonomiska skäl att lämna sina lokaler år 1997. Sedan dess har stiftelsen sökt finna nya lokaler. Utskottet har erfarit att Stockholms stads idrottsnämnd har uppdragit åt Stockholms idrottsförvaltning att bistå Sveriges Riksidrottsmuseum i denna fråga. Även om museet i dag inte har några egna lokaler, bedriver det viss verksamhet såsom anordnare av externa utställningar, stadsvandringar i Stockholm och föredrag i skolor. Museet samarbetar även med Nordiska museet för att till andra halvåret år 2000 ta fram och sätta upp en större utställning.

Museets huvudman är den bakomliggande stiftelsen. Finansieringen av verksamheten sker med bidrag från Riksidrottsförbundet. Enligt Stiftelsen Sveriges Riksidrottsmuseums stadgar skall museets lokaler vara belägna i Stockholm. Museet har dock uttryckt sin vilja att på olika sätt bistå liknande museer och utställningsarrangörer utanför Stockholm för att på så sätt kunna sprida museets verksamhet direkt eller indirekt i övriga landet.

Utskottet vill framhålla idrottens historia som en väsentlig del av det svenska kulturarvet. Från såväl ett historiskt som ett samtida perspektiv är idrotten en av de mest betydelsefulla folkrörelserna. Att systematiskt dokumentera och visa upp denna del av svenskt kulturarv är en angelägen uppgift. Stiftelsen Sveriges Idrottsmuseums arbete, liksom verksamheten vid andra

små och stora museer i landet som arbetar med idrottens historia, är därför lovvärt.

Utskottet håller fast vid den ovan anförda principen att det för närvarande inte bör inrättas fler centrala museer med huvudsakligen statlig finansiering. Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motionerna Kr210 (v) och Kr217 (s).

Fängelsemuseet i Gävle

Fängelsemuseet i Gävle ligger i samma kvarter som Gävle slott och är inrymt i en byggnad som ägs av staten och förvaltas av Statens fastighetsverk. Byggnadens ålder och ursprungliga användning är oklar. Under vissa tider har huset använts som fängelse. Tillkomsten av museet har skett på ideell grund. Museisamlingarna är delvis privatägda, delvis ägda av Kriminalvårdsstyrelsen och i några fall av Nordiska museet.

I motion Kr211 (kd) föreslås att regeringen skall låta utreda möjligheten att bevara Fängelsemuseets i Gävle unika samlingar i autentisk fängelsemiljö. Motionären bakom motionen anser nämligen att det är ett statligt intresse att samlingarna från Gävle fängelse bevaras samt att möjligheten för staden att utnyttja museets fulla potential främjas.

Utskottet har inhämtat att kultur- och fritidsnämnden i Gävle kommun nyligen – med anledning av en motion väckt i kommunfullmäktige – har beslutat att anmoda kommunen att verka för att fängelsemuseet och dithörande samlingar bevaras i Gävle. Fullmäktige väntas fatta beslut i ärendet under våren 2000.

Utskottet vill med anledning av motionsförslaget framhålla betydelsen av vad ideellt verkande krafter kan åstadkomma, vilket således i hög grad gäller tillkomsten av och verksamheten vid Fängelsemuseet i Gävle.

I övrigt hänvisar utskottet till de principiella ställningstaganden som redovisats i det föregående och som bl.a. innebär att det i princip ”för närvarande” inte bör inrättas fler statliga eller med dem jämställda museer. Enligt utskottets uppfattning finns det således inte skäl att uppdra åt regeringen att låta utreda möjligheten att bevara Fängelsemuseets samlingar. I stället ankommer det på regionala och lokala intressenter att inrätta och ansvara för regionala och lokala museer.

Vad utskottet anförut innebär att motion Kr211 (kd) bör avslås av riksdagen.

Museum för design och konsthantverk

Motionärerna bakom motion Kr214 (m) vill att regeringen lägger fram ett förslag om att ge Röhsska museet i Göteborg rollen av nationellt centralt museum för formgivning och konsthantverk och att museet skall erhålla nödvändiga resurser för att fullgöra ett sådant uppdrag. Även motionärerna bakom motion Kr306 (c) efterlyser en förstärkning och utökning av verksamheten vid Röhsska museet.

Utskottet vill med anledning av motionerna redovisa följande. I regeringens proposition år 1996 om kulturpolitik föreslogs att Röhsska museet som landets enda specialmuseum för konsthantverk och formgivning skulle ges

ett "nätverksansvar" för dessa områden (prop. 1996/97:3 s. 110). Röhsska museet tilldelades särskilda medel för fullgörande av uppdraget. Inledningsvis erhöles 500 000 kronor (prop. 1996/97:1 utgiftsområde 17 s. 62), en summa som fördubblades för år 1999 och sålunda uppgår bidraget i dag till drygt 1 miljon kronor (prop. 1999/2000:1 utgiftsområde 17 s. 128).

Nätverksuppdraget finns inte förmedlat till Röhsska museet på annat sätt än genom den kulturpolitiska propositionen jämte regleringsbrev. Någon mer preciserad definition av uppdraget än propositionens föreligger således inte. Regeringen förordade i propositionen nätverksformen för uppdraget med hänvisning till att ökade aktiviteter borde utgå från befintliga institutioner. Ett ökat samarbete mellan dessa avsågs kunna leda till gemensamma satsningar, samordning av utställningar, vandringsutställningar etc., en verksamhet som enligt regeringen borde kunna bidra till att stärka intresset för formgivning hos en bredare allmänhet. Röhsska museet har, utifrån denna regeringens målsättning, arbetat fram de mer konkreta formerna för att förverkliga nätverksansvarets ändamål. Arbetet har skett i samverkan med museer, företag, konsthantverkare och föreningar inom konsthantverk och formgivning. Bland annat har nätverksarbetet bidragit till att det i dag finns en enhetlig nomenklatur för glas- och keramikföremål. Det fortsatta arbetet är för närvarande inriktat på att söka finna en motsvarande homogen terminologi för dokumentation inom form- och designområdet. Sålunda skall museerna ges bättre förutsättningar till inblick i och arbete med varandras samlingar.

I februari 1999 tillsatte regeringen en utredning med uppgift att kartlägga det statliga åtagandet på formgivnings- och designområdet (dir. 1999:9). Form- och designutredningens delbetänkande Mötesplats för form och design (SOU 1999:123) gick ut på remiss i februari 2000. Remisstiden löper på tre månader. Utredningens uppdrag bestod bl.a. i att ge en samlad bild och utvärdering av statens insatser inom form och design samt att lämna förslag till bl.a. hur musei- och utställningsverksamheten kan och bör utvecklas så att en "slagkraftig mötesplats" för samtida formgivning och design tillskapas. Det förslag utredaren lagt fram är att en ny institution skall inrättas, vilken genom utställningar och kunskapsuppbyggnad skall främja form- och designområdet. Dessa utställningar bör tas fram i samverkan med museer, arkiv, universitet och högskolor, näringsliv samt organisationer. Utställningarna skall sedan kunna visas runt om i landet. Den nya institutionen skall inte ha några egna föremålssamlingar, men däremot ett bildarkiv och ett bibliotek. Utredarens förslag är att den nya institutionen förläggs till Stockholm och ges verksamhetsformen myndighet.

Utskottet finner att den föreslagna institutionens uppdrag, såsom det formuleras i betänkandet Mötesplats för form och design (s. 143), i viss utsträckning liknar det nätverksansvar som Röhsska museet i Göteborg tillfördes från och med år 1997. Vari den praktiska skillnaden ligger mellan å ena sidan de ålägganden som följer av Röhsska museets nätverksansvar och å andra sidan de uppgifter som ankommer på de museer som har uppdrag att vara ansvarsmuseer är inte heller helt utklarat.

Utskottet förutsätter att regeringen vid den fortsatta beredningen av form- och designutredningens förslag jämte yttranden över detta förtydligar dessa av utskottet berörda oklarheter och även tar upp Röhsska museets hittills

genomförda insatser, fortsatta roll och betingelserna för dess arbete. Med hänvisning till att utredningsförslagen ännu är under beredning avstyrks motionerna Kr214 (m) och Kr306 (c).

1999/2000:KrU11
Utskottet

Museum för populärmusik

Förslaget i motion Kr231 (v) syftar till att Statens musiksamlingar skall få i uppdrag att samla och dokumentera ljudupptagningar, musikföremål m.m. som har anknytning till svensk populärmusik. Vidare syftar förslaget till att ett museum eller ett centrum för populärmusik skall inrättas, eftersom det är av nationellt intresse att bevara det kulturarv som populärmusiken utgör (yrkande 1).

Statens musiksamlingar är en central myndighet på musikens område och har enligt sin instruktion i uppgift att dokumentera, samla in, vårda, bevara, beskriva och hålla levande musikens kulturarv och därigenom främja musikintresset, musikvetenskapen och den långsiktiga kunskapsuppbyggnaden (SFS 1999:561 1 §). Vidare innebär ett av de verksamhetsmål som regeringen angett för myndigheten i regleringsbrevet att samlingarnas sammansättning bättre skall spegla skilda perspektiv. I myndighetens årsredovisning för år 1999 redovisas bl.a. att myndighetens bibliotek i fråga om noter täcker in olika former och genrer, bl.a. folkmusik, utomeuropeisk musik, jazz, rock och annan populärmusik. Likaledes finns i bibliotekets bestånd litteratur som speglar vitt skilda perspektiv på musik.

Av samma årsredogörelse framgår även att museet tillsammans med bl.a. Svenskt visarkiv har fortsatt det arbete med Svenskt rockarkiv som påbörjades budgetåret 1993/94 och att museet insamlar material om olika musikorienterade grupperingar, t.ex. tradjazzfolket, hiphoppare m.fl.

Vidare erinrar utskottet om ett projekt vid Västergötlands museum i Skara som innebär att förberedelser pågår för att inrätta ett populärmusikmuseum i Skara. Enligt uppgifter på länsmuseumets hemsida syftar projektet till att bygga ut museet med en ny avdelning, Popmus, där svensk populärmusik kan visas i helfigur. Länsmuseumet hyser förhoppningen att erhålla ett nationellt ansvar för popmusiken.

Enligt utskottets uppfattning är det initiativ som tagits vid Västergötlands – tidigare Skaraborgs – länsmuseum välkommet. Populärmusiken har hittills inte uppmärksammats i någon större utsträckning av museerna i landet. En sådan satsning på en folklig kulturyttring kan förhoppningsvis dra till sig även andra grupper än de traditionella museibesökarna. (Jfr utskottets yttrande i bet. 1997/98:KrU7 s. 7.) I sammanhanget erinrar utskottet om att utskottets principiella ställningstaganden i museifrågor innebär att frågan om inrättande av avdelningar inom ett länsmuseum ankommer på de regionala intressenterna.

Med hänvisning till det anförda kan utskottet konstatera att det nu aktuella motionsyrkandet i hög grad redan är tillgodosett, varför riksdagen inte bör göra ett sådant uttalande som begärs i motion Kr231 (v) yrkande 1. Yrkandet avstryks.

Motionärerna bakom motion Kr256 (s) föreslår att riksdagen skall ge regeringen till känna att Ekomuseum Bergslagen har behov av permanenta verksamhetsbidrag från statliga och regionala instanser. Museet omfattar ett femtiotal anläggningar i Bergslagsområdet, som beskriver inte bara de produktionsprocesser som följt av bygdens järn- och stålbruk, utan även boende, vardagsliv och de många folkrörelsernas framväxt.

Sju Bergslagskommuner med årlig befolkningsminskning står för huvuddelen av Ekomuseums finansiering, och motionärerna menar att en sådan ordning inte är långsiktigt hållbar. För sin fortlevnad är museet därför beroende av den ekonomiska bastrygghet som bara permanenta verksamhetsbidrag från statliga och regionala instanser kan ge.

Utskottet vill först redovisa att bakom Ekomuseum Bergslagen ligger en stiftelse vars huvudmän utgörs av kommunerna Ludvika, Smedjebacken, Fagersta, Norberg, Skinnskatteberg, Surahammar och Hallstahammar, de två länsmuseumerna i Dalarna respektive Västmanland samt Westmannaturism. Ekomuseum erhåller 1,1 miljon kronor i bidrag från de sju kommunerna och två stödenheter à 100 000 kronor från de båda länsmuseumerna. Utöver detta har museet erhållit tillfälliga projektmedel från bl.a. Kulturrådet och landstingen i Dalarnas län och Västmanlands län.

Under åren 1999–2001 genomförs en bred satsning på industrisamhällets kulturarv. Särskilda medel, 24,5 miljoner kronor, har anvisats för ändamålet (se prop. 1999/2000:1 utgiftsområde 17, s. 109). Regeringen har tillsatt en delegation (Ku1999:06) med uppdrag att i samverkan med berörda myndigheter och institutioner inom kulturarvsområdet svara för satsningens närmare utformning och dess genomförande, inklusive frågan vilka projekt som skall ges ekonomiskt stöd (dir. 1999:60). Det ankommer således på delegationen att för regeringen föreslå vilka ändamål som skall stödjas med de särskilda medlen. Riksdagen bör inte göra något uttalande om detaljer i medelsanvändningen.

Utskottet vill i sammanhanget nämna att i tillväxtavtalet för Västmanlands län (bilaga 4, s. 10) föreslås åtgärden att sju ekomuseimiljöer skall utvecklas upplevelsemässigt och i form av besökscentraler.

Utskottet håller fast vid principen att det för närvarande inte bör inrättas fler statliga museer som får bidrag direkt genom anslag i budgetpropositionen. Bidrag till regionala museer som förklarats statsbidragsberättigade av regeringen fördelas av Kulturrådet. Dessa museer kan låta en del av sitt statsbidrag gå vidare till angelägna museiverksamheter i länet, vilket skett i fråga om Ekomuseum Bergslagen. Mot bakgrund av det anförda avstyrks motion Kr256 (s).

Ett nationellt forsknings- och utställningscentrum i Göteborg

I motion Kr258 (fp) hemställs att regeringen skall lämna förslag till riksdagen om ett nationellt centrum för forskning och utställningar om immigration och emigration. Detta centrum föreslås ligga i Göteborg.

Motsvarande motion behandlades under föregående riksmöte och avstyrktes av utskottet med hänvisning till principen om att det för närvarande inte bör inrättas fler statliga museer (bet. 1998/99:KrU6 s. 8). Utskottet hänvisar till vad som anfördes i utskottets betänkande vid föregående riksmöte och avstyrker motion Kr258 (fp).

Ett nationellt kvinnomuseum

I två motioner föreslås att ett kvinnomuseum skall inrättas.

I motion Kr309 (v) anfördes att kvinnornas historia, som tidigare varit glömd eller osynlig, nu håller på att få tydligare konturer och att kvinnors liv i historien och nutiden är ett växande forskningsfält. Motionären bakom motionen anser att det finns ett behov av ett museum som tar på sig uppgiften att insamla och systematiskt behandla och bearbeta föremål och information om kvinnors situation. Utrymmet på de i dag redan etablerade museerna för kvinnofrågor och den nuvarande museistrukturen gör det befogat att inrätta ett separat museum för att gestalta kvinnors historia.

Motionärerna bakom motion Kr315 (mp) framhåller behovet av att ett speciellt kvinnomuseum, grundat på genusaspekter, inrättas. Projektering av ett sådant museum bör påbörjas. Genusforskning från världens olika universitet bör enligt motionärerna utgöra grund för museet, som bör lyfta fram kvinnor genom historien och belysa kvinnans ställning som gudinna, mor, hemmafru, riksdagsledamot m.m. ur ett renodlat feministiskt perspektiv (yrkande 31).

Utskottet har vid tidigare tillfällen avstyrkt motioner liknande de nu aktuella (senast bet. 1998/99:KrU1 s. 63). Utskottet har då uttalat att det är av stor betydelse att ett kvinnoperspektiv anläggs i museernas utställningsverksamhet och att kvinnornas i lika hög grad som männens historia speglas i våra museer. Utskottet intar alltså samma ståndpunkt.

Utskottet vill vidare erinra om vad som redovisats i ett tidigare avsnitt i detta betänkande dels då det gäller kravet på de centrala museerna att spegla samlingarnas sammansättning från skilda perspektiv, t.ex. då det gäller kön, klass, kulturell bakgrund och generation, dels då det gäller museernas ansvar på jämställdhetsområdet.

Med hänvisning till det anförda avstyrks motionerna Kr309 (v) och Kr315 (mp) yrkande 31.

I sammanhanget kan nämnas att Arbetets museum nyligen arrangerade ett tvådagarsseminarium med rubriken Kvinnor + museum = kvinnomuseum. En av anledningarna till att museet tog initiativ till konferensen uppgavs vara att kvinnors villkor och historia fortfarande är dåligt belysta i museerna och att frågan om kön och makt sällan lyfts fram. Arbetets museum har för sin del beslutat verka för att någon form av resurscentrum skall inrättas för att utveckla museernas verksamhet ur ett genusperspektiv. Ett sådant centrum skulle under en treårig försöksperiod orientera sig om aktuell forskning, ägna sig åt erfarenhetsutbyte, bygga nätverk samt anordna seminarier och kurser i nu nämnt syfte.

Motionärerna bakom motionerna Kr259 (fp, c), Kr260 (v) och Kr261 (mp) föreslår att statligt stöd skall ges till Museum Anna Nordlander. Syftet anges vara att ge museet status av nationellt centrum för kvinnors konstnärliga skapande.

I motionerna framhålls att det visserligen finns ett antal nordiska kvinnomuseer vilka verkar utifrån ett kulturhistoriskt perspektiv, men att Museum Anna Nordlander är det enda nordiska konstmuseum som uttalat arbetar med och för kvinnliga konstnärer. Museet bör därför erhålla statligt stöd redan under pågående utvecklingsarbete.

I motion Kr260 (v) framhålls att ett jämställt samhälle förutsätter en djupare förståelse av de sociala och kulturella strukturer som format det egna samhället. Förståelsen skulle befrämjas av ett sådant nordiskt centrum för kvinnors konstnärliga skapande som Museum Anna Nordlander har ambitionen att utvecklas till. Motionärerna bakom motionerna Kr259 (fp, c) och Kr261 (mp) framhåller vidare att förutsättningarna för en lyckosam utveckling av Museum Anna Nordlander är goda då museet bl.a. kan hämta stöd i Västerbottens rika kulturella miljö.

Museum Anna Nordlander i Skellefteå invigdes år 1995. Verksamheten byggde från början på en samling historiska målningar. Målet i dag är att museet skall utvecklas till ett nordiskt centrum för kvinnors konstnärliga skapande. Ett tvåårigt utvecklingsprojekt pågår i samarbete med Skellefteå kommun, Västerbottens läns landsting och Länsstyrelsen i Västerbottens län. En slutrapport med förslag till framtida organisation och finansiering är planerad till juni 2001.

Som ovan nämnts i anslutning till frågan om inrättande av ett nationellt kvinnomuseum, anser utskottet att kvinnoperspektivet bör genomsyra all museiverksamhet. Det är dock av stort värde om vissa museer dessutom genom sin speciella inriktning samt genom utvecklingsarbete och samverkan kan stimulera övriga museers arbete med sådana frågor. Utskottet anser att riksdagen inte bör göra ett sådant uttalande om museum Anna Nordlanders status och bidragsbehov som begärs i motionerna, då den pågående utvecklingen av verksamheten är de lokala och regionala intressenternas ansvar. Mot denna bakgrund avstyrker utskottet motionerna Kr259 (fp, c), Kr260 (v) och Kr261 (mp).

I motion Kr310 (s) föreslår motionärerna att Museum Anna Nordlander skall tjäna som tema under Sveriges ordförandeskap i EU.

Regeringen har angivit jämställdhet som ett prioriterat område under regeringskonferensen (jfr t.ex. prot. 1999/2000:63 s. 2). Varje fackminister har därmed ansvar för att jämställdhetsfrågan genomsyrar det egna sakområdet. Det står följaktligen kulturministern fritt att välja att ta Museum Anna Nordlander eller andra institutioner, evenemang etc. till hjälp för att uppfylla detta syfte. Motion Kr310 (s) avstyrks.

Riksdagen godkände våren 1998 regeringens förslag till mål för en statlig politik för arkitektur, formgivning och design (prop. 1997/98:117, bet. 1997/98:KrU14, rskr. 1997/98:225). Ett av de fastställda målen syftar till att stärka och bredda intresset för hög kvalitet inom arkitektur, formgivning, design och offentlig miljö.

Regeringen aviserade i propositionen om storstadspolitiken (prop. 1997/98:165) att år 2001 skulle proklameras som Arkitekturår i Sverige. För att få till stånd en bredare debatt om de gemensamma miljöernas arkitektur och form och därigenom stimulera till diskussion om hur dessa miljöer skall utvecklas krävs nämligen, menade regeringen, en utåtriktad informationsinsats. Ett samarbete mellan Arkitekturmuseet, den storstadspolitiska delegationen, Boverket, Riksantikvarieämbetet och övriga berörda myndigheter samt kommunerna skulle enligt propositionen påtagligt kunna förbättra möjligheterna till en fokusering på storstadens arkitektoniska kvaliteter och brister. En kampanj kring dessa frågor borde därför initieras. Kampanjen borde resultera i en manifestation år 2001, då även resultaten av regeringens handlingsprogram för arkitektur, formgivning och design skulle kunna redovisas konkret.

Regeringen har nyligen uppdragit åt ett fyrtiotal statliga myndigheter att under år 2000 förbereda sin medverkan och under år 2001 genomföra verksamheter under Arkitekturåret 2001. Vidare har en lång rad institutioner och organisationer inbjudits att medverka under året. Bland de verksamheter som skall genomföras kan nämnas att Riksutställningar och Boverkets stadsmiljöråd tillsammans med Sveriges Stadsarkitektförening skall genomföra ett projekt med syfte att få igång en bred och folklig diskussion om kvaliteterna i den nutida arkitekturen. Projektet genomförs i form av en allmän omröstning om vackraste byggnaden, uppförd under de senaste femtio åren i Sverige.

Motionärerna bakom motion Kr250 (v) anser att de initiativ som har tagits med anledning av Arkitekturåret är lovvärda men att det saknas kontinuitet när det gäller att visa vackra miljöer. De initiativ som hittills har genomförts rör de offentliga miljöerna. Även andra miljöer skulle kunna visas under t.ex. två dagar per år. Därför föreslås i motionen att Kulturrådet skall få i uppdrag att i samverkan med Arkitekturmuseet utreda förutsättningarna för att införa en Arkitekturens dag i Sverige.

Utskottet konstaterar att många skiftande insatser nu förbereds och kommer att genomföras under år 2001 för att stimulera till ett ökat intresse och ge en ökad kunskap om arkitektur hos allmänheten och de ansvariga för den byggda miljöns utformning. Utskottet ser mycket positivt på arkitekturkampanjen och utgår från att den kommer att leda till någon sorts uppföljning under kommande år. Utskottet, som inte utesluter att kampanjen kan leda till att motionärens förslag förverkligas, är emellertid inte berett att förorda att riksdagen skall ta initiativ till instiftandet av en Arkitekturens dag. Motionen avstyrks därför.

I sammanhanget vill utskottet slutligen erinra om att Kulturhusens dag arrangerats varje höst under ett tiotal år i Sverige. Under denna dag har allmänheten utan kostnad kunnat besöka exempelvis industri- och hantverksbyggnader,

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *ekonomin och myndighetsstrukturen på museiområdet*

att riksdagen med anledning av motionerna 1998/99:Kr39 yrkande 1, 1999/2000:Kr313 yrkande 7 och 1999/2000:Kr315 yrkande 29 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

2. beträffande *fritt inträde på museer för förskolebarn m.fl.*

att riksdagen avslår motion 1999/2000:Kr234 yrkande 4,

res. 1 (v)

3. beträffande *museernas jämställdhetsansvar*

att riksdagen avslår motion 1999/2000:Kr315 yrkande 30,

res. 2 (mp)

4. beträffande *högskoleutbildningar för curatorer m.fl.*

att riksdagen avslår motion 1999/2000:Kr314 yrkande 24,

5. beträffande *hjulångaren Erik Nordevall*

att riksdagen avslår motion 1999/2000:Kr209,

6. beträffande *Sveriges Riksidrottsmuseum*

att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:Kr210 och 1999/2000:Kr217,

res. 3 (1 v)

7. beträffande *Fängelsemuseet i Gävle*

att riksdagen avslår motion 1999/2000:Kr211,

8. beträffande *museum för design och konsthantverk*

att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:Kr214 och 1999/2000:Kr306,

res. 4 (1 m, c, fp)

9. beträffande *museum för populärmusik*

att riksdagen avslår motion 1999/2000:Kr231 yrkande 1,

res. 5 (v)

10. beträffande *Ekomuseum Bergslagen*

att riksdagen avslår motion 1999/2000:Kr256,

11. beträffande *ett nationellt forsknings- och utställningscentrum i Göteborg*

att riksdagen avslår motion 1999/2000:Kr258,

12. beträffande *ett nationellt kvinnomuseum*

att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:Kr309 och 1999/2000:Kr315 yrkande 31,

res. 6 (1 v)

res. 7 (mp)

13. beträffande *Museum Anna Nordlander*

att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:Kr259, 1999/2000:Kr260 och 1999/2000:Kr261,

res. 8 (c, fp, mp)

14. beträffande *visst tema under Sveriges ordförandeskap i EU*
att riksdagen avslår motion 1999/2000:Kr310,
15. beträffande *Arkitekturens dag*
att riksdagen avslår motion 1999/2000:Kr250.

1999/2000:KrU11
Utskottet

Stockholm den 23 mars 2000

På kulturutskottets vägnar

Inger Davidson

I beslutet har deltagit: Inger Davidson (kd), Åke Gustavsson (s), Elisabeth Fleetwood (m), Agneta Ringman (s), Annika Nilsson (s), Charlotta L Bjälkebring (v), Lennart Fridén (m), Eva Arvidsson (s), Jan Backman (m), Paavo Vallius (s), Lars Wegendal (s), Peter Pedersen (v), Dan Kihlström (kd), Roy Hansson (m), Ewa Larsson (mp), Birgitta Sellén (c) och Lennart Kollmats (fp).

1. Fritt inträde på museer för förskolebarn m.fl. (mom. 2)

Charlotta L Bjälkebring och Peter Pedersen (båda v) anser

dels att den del av utskottets yttrande under rubriken Fritt inträde på museer för förskolebarn m.fl. som börjar med "Liksom under" och slutar med "avstyrks därför" bort ha följande lydelse:

Utskottet erinrar om att ett av de kulturpolitiska målen syftar till att kulturpolitiken skall verka för allas möjlighet till kulturupplevelser. I likhet med motionärerna bakom motion Kr234 (v) anser utskottet att det är angeläget att etablera goda kulturvanor hos de unga. En åtgärd i detta syfte skulle vara att införa fri entré för förskolebarn, skolelever och studerande på museer. Utskottet anser därför att regeringen skall utreda förutsättningarna för museerna att införa fri entré för de nämnda grupperna.

Vad utskottet således anfört bör riksdagen med bifall till motion Kr234 (v) yrkande 4 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *fritt inträde på museer för förskolebarn m.fl.*
att riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Kr234 yrkande 4 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

2. Museernas jämställdhetsansvar (mom. 3)

Ewa Larsson (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande under rubriken Museernas jämställdhetsansvar som börjar med "Utskottet utgår" och slutar med "av riksdagen" bort ha följande lydelse:

I likhet med motionärerna bakom motion Kr315 (mp) anser utskottet att regeringen snarast skall redovisa för riksdagen på vad sätt de statligt stödda museerna har tagit sitt jämställdhetsansvar.

Vad utskottet således anfört bör riksdagen med bifall till motion Kr315 (mp) yrkande 30 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. beträffande *museernas jämställdhetsansvar*
att riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Kr315 yrkande 30 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

3. Sveriges Riksidrottsmuseum (mom. 6)

1999/2000:KrU11
Reservationer

Peter Pedersen (v) anser

dels att den del av utskottets yttrande under rubriken Sveriges Riksidrottsmuseum som börjar med "Utskottet vill" och slutar med "Kr217 (s)" bort ha följande lydelse:

I likhet med motionärerna anser utskottet att bevarandet av vår idrottshistoria är en nationell angelägenhet. Idrotten har en viktig del i landets historia, dels som folkrörelse, dels genom de stora framgångar svenska idrottsutövare av vitt skilda slag rönt i en rad internationella mästerskap. Det finns därför ett stort antal föremål med idrottshistorisk anknytning vilka är värda att visa och bevara. Ett museum förmöget att åta sig denna uppgift finns, nämligen Sveriges Riksidrottsmuseum, men museet saknar i dag lokaler och en stabil ekonomisk bas. Staten bör därför utreda möjligheten att tilldela denna verksamhet ekonomiskt stöd.

Utskottet föreslår att riksdagen med anledning av motionerna Kr210 (v) och Kr217 (s) som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

dels att utskottets hemställan under 6 bort ha följande lydelse:

6. beträffande *Sveriges Riksidrottsmuseum*
att riksdagen med anledning av motionerna 1999/2000:Kr210 och 1999/2000:Kr217 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

4. Museum för design och konsthantverk (mom. 8)

Lennart Fridén (m), Birgitta Sellén (c) och Lennart Kollmats (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande under rubriken Museum för design och konsthantverk som börjar med "Utskottet förutsätter" och slutar med "Kr306 (c)" bort ha följande lydelse:

Svensk formgivning har varit en viktig framgångsfaktor för lanseringen av svenska produkter, såväl inom som utanför landets gränser. För att säkerställa fortsatta konstnärliga och ekonomiska framgångar på området krävs att nya formgivare har tillgång till dokumentation av färdiga föremål, förstudier, materialförutsättningar etc. Det är av yttersta vikt att det finns en samlande och samordnande instans som med kraft kan ta sig an området. Röhsska museet i Göteborg skapades år 1916 och är en väl etablerad och utvecklad institution som skulle ha goda förutsättningar att framgångsrikt fullgöra en sådan central funktion. Det nätverksansvar som Röhsska museet tilldelats och det bidrag som följer av detta uppdrag räcker dock inte för att museet skall kunna utvecklas till ett ansvarsmuseum och bedriva den verksamhet man kan kräva av ett sådant. Röhsska museets roll bör därför stärkas så att det kan utvecklas till ett nationellt centralt museum för formgivning och konsthantverk, och museet bör härvid förses med nödvändiga resurser.

Utskottet anser således i likhet med motionärerna att det föreligger ett nationellt behov av en samlande och samordnande kraft på området design och konsthantverk och att Röhsska museet har goda förutsättningar att fylla en

sådan funktion. Riksdagen bör med anledning av motionerna Kr214 (m) och Kr306 (c) som sin mening ge regeringen till känna vad utskottet anfört.

1999/2000:KrU11
Reservationer

dels att utskottets hemställan under 8 bort ha följande lydelse:

8. beträffande *museum för design och konsthantverk*
att riksdagen med anledning av motionerna 1999/2000:Kr214 och 1999/2000:Kr306 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

5. Museum för populärmusik (mom. 9)

Charlotta L Bjälkebring och Peter Pedersen (båda v) anser

dels att den del av utskottets yttrande under rubriken Museum för populärmusik som börjar med ”Enligt utskottets” och slutar med ”Yrkandet avstyrks” bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets uppfattning bör – med anledning av förslaget i motion Kr231 (v) – det uppdrag som Statens musiksamlingar har förtydligas, så att myndigheten bättre kan fylla den lucka som alltjämt finns när det gäller dokumentation av populärmusiken. Utskottet anser vidare att det är ett nationellt intresse att ett särskilt museum eller centrum för populärmusik inrättas. Regeringen bör snarast återkomma till riksdagen med förslag till utformning av sådana åtgärder för populärmusiken.

Vad utskottet således anfört bör riksdagen med anledning av motion Kr231 (v) yrkande 1 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 9 bort ha följande lydelse:

9. beträffande *museum för populärmusik*
att riksdagen med anledning av motion 1999/2000:Kr231 yrkande 1 som sin mening ge regeringen till känna vad utskottet anfört,

6. Ett nationellt kvinnomuseum (mom. 12)

Charlotta L Bjälkebring (v) anser

dels att den del av utskottets yttrande under rubriken Ett nationellt kvinnomuseum som börjar med ”Utskottet har” och slutar med ”yrkande 31” bort ha följande lydelse:

I likhet med vad som anförs i motion Kr309 (v) är det utskottets uppfattning att ett kvinnohistoriskt museum skulle kunna ge kvinnor de historiska förebilder som de behöver för sin identitet och för att de skall bli bekräftade och känna sig hemma i sin omgivning. Utskottet anser därför att regeringen bör utarbeta förslag som syftar till att ett kvinnohistoriskt museum med nationellt ansvar skall inrättas.

Vad utskottet således anfört bör riksdagen med bifall till motion Kr309 (v) och med anledning av motion Kr315 (mp) yrkande 31 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 12 bort ha följande lydelse:

12. beträffande *ett nationellt kvinnomuseum*
att riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Kr309 och med anledning av motion 1999/2000:Kr315 yrkande 31 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

7. Ett nationellt kvinnomuseum (mom. 12)

Ewa Larsson (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande under rubriken Ett nationellt kvinnomuseum som börjar med ”Utskottet har” och slutar med ”yrkande 31” bort ha följande lydelse:

I likhet med motionärerna bakom motion Kr315 (mp) anser utskottet att det är angeläget att inrätta ett kvinnomuseum, grundat på genusaspekter. Projektering av ett sådant museum bör därför påbörjas snarast. Genusforskning bör – som framhålls i motionen – utgöra en grund för det blivande kvinnomuseet. Kvinnor genom historien bör lyftas fram och kvinnans ställning i olika avseenden belysas.

Vad utskottet således anfört bör riksdagen med bifall till motion Kr315 (mp) yrkande 31 och med anledning av motion Kr309 (v) som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 12 bort ha följande lydelse:

12. beträffande *ett nationellt kvinnomuseum*
att riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Kr315 yrkande 31 och med anledning av motion 1999/2000:Kr309 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

8. Museum Anna Nordlander (mom. 13)

Ewa Larsson (mp), Birgitta Sellén (c) och Lennart Kollmats (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande under rubriken Museum Anna Nordlander som börjar med ”Som ovan” och slutar med ”Kr261 (mp)” bort ha följande lydelse:

I likhet med motionärerna bakom motionerna Kr259 (fp, c) och Kr261 (mp) anser utskottet att Museum Anna Nordlander har regionala, nationella och internationella utvecklingsmöjligheter. Museets arbete är av stort intresse såväl konstnärligt som ur ett genusperspektiv, och projektet utgör dessutom en betydelsefull regional tillväxtfaktor. Med utgångspunkt i det starka engagemang som lokala och regionala instanser uppvisat, bör även staten ta del i museets fortsatta utvecklingsarbete som syftar till framväxten av en ny sorts museum.

Utskottet anser mot denna bakgrund att det är av största vikt att statligt stöd utgår till Museum Anna Nordlander och att regeringen beaktar detta i kommande års budgetarbete. Riksdagen bör som sin mening ge regeringen till känna vad utskottet anfört.

dels att utskottets hemställan under 13 bort ha följande lydelse:

13. beträffande *Museum Anna Nordlander*
att riksdagen med anledning av motionerna 1999/2000:Kr259,
1999/2000:Kr260 och 1999/2000:Kr261 som sin mening ger regering-
en till känna vad utskottet anför.

1999/2000:KrU11
Reservationer

1. Högskoleutbildningar för curatorer m.fl. (mom. 4)

Lennart Kollmats (fp) anför:

Jag har valt att inte reservera mig till förmån för yrkande 24 i motion Kr314 (fp), då det ankommer på högskolorna att själva avgöra vilka program och kurser som de vill inrätta. Jag vill ändå påminna om att det av motionen framgår att det finns behov av utbildningar för curatorer, producenter, sponsringsansvariga m.fl. yrkesgrupper vid våra museer. Jag förutsätter att högskolorna är medvetna om detta behov och beaktar det i sin planering av kursutbudet.

2. Ett nationellt forsknings- och utställningscentrum i Göteborg (mom. 11)

Lennart Kollmats (fp) anför:

Utskottet avstyrker motion Kr258 (fp) om ett nationellt forsknings- och utställningscentrum i Göteborg med hänvisning till principen att det för närvarande inte bör inrättas fler centrala museer. Jag har avstått från att yrka bifall till motionen men vill ändå påpeka att det i Göteborg finns goda förutsättningar för ett nationellt forsknings- och utställningscentrum om immigration och emigration. Invandringen utgör en väsentlig del av stadens historia och det centralt belägna och kommunalt ägda Tullhuset gör det även praktiskt fördelaktigt att där inrätta ett centrum av det slag motionärerna föreslår.

3. Museum Anna Nordlander (mom. 13)

Charlotta L Bjälkebring och Peter Pedersen (båda v) anför:

Utskottet avstyrker motionerna Kr259 (fp, c), Kr260 (v) och Kr261 (mp) med hänvisning bl.a. till att utvecklingen av verksamheten vid Museum Anna Nordlander är de lokala och regionala intressenternas ansvar. Vi har avstått från att yrka bifall till motionerna men vill ändå framhålla att ett centrum för kvinnors konstnärliga skapande skulle utgöra en välbehövlig kraft i det nordiska jämställdhetsarbetet. Kvotering är inte ett tillräckligt medel för att åstadkomma jämställdhet, utan strävan mot detta mål måste hämta kraft även ur konstverken. Museum Anna Nordlander skulle kunna skapa förebilder för kvinnor samt bidra till självförståelsen hos såväl män som kvinnor och därmed bidra till att forma ett mer jämlikt samhälle.

Sammanfattning.....	1
Motionerna	2
Motionsyrkande väckt med anledning av proposition 1998/99: 114	
Kulturarv – kulturmiljöer och kulturföremål	2
Motionsyrkanden väckta under allmänna motionstiden 1999	2
Ärendets beredning	3
Utskottet	4
Övergripande museifrågor	4
Ekonomi och myndighetsstrukturen på museiområdet.....	4
Fritt inträde på museer för förskolebarn m.fl.	5
Museernas jämställdhetsansvar	5
Högskoleutbildningar för curatorer m.fl.....	6
Frågor om olika museer	6
Principiella ställningstaganden i museifrågor.....	6
Hjulångaren Erik Nordevall	7
Sveriges Riksidrottsmuseum	7
Fängelsemuseet i Gävle.....	8
Museum för design och konsthantverk.....	8
Museum för populärmusik	10
Ekomuseum i Bergslagen.....	11
Ett nationellt forsknings- och utställningscentrum i Göteborg	11
Ett nationellt kvinnomuseum.....	12
Museum Anna Nordlander	13
Arkitekturens dag.....	14
Hemställan	15
Reservationer	17
1. Fritt inträde på museer för förskolebarn m.fl. (mom. 2), (v).....	17
2. Museernas jämställdhetsansvar (mom. 3), (mp).....	17
3. Sveriges Riksidrottsmuseum (mom. 6), (1 v).....	18
4. Museum för design och konsthantverk (mom. 8), (1 m, c, fp).....	18
5. Museum för populärmusik (mom. 9), (v).....	19
6. Ett nationellt kvinnomuseum (mom. 12), (1 v).....	19
7. Ett nationellt kvinnomuseum (mom. 12), (mp).....	20
8. Museum Anna Nordlander (mom. 13), (c, fp, mp)	20
Särskilda yttranden	22
1. Högskoleutbildningar för curatorer m.fl. (mom. 4), (fp).....	22
2. Ett nationellt forsknings- och utställningscentrum i Göteborg (mom. 11), (fp).....	22
3. Museum Anna Nordlander (mom. 13), (v)	22